

«Da serrar spitals regiunals è cumplet sbaglià»

Cuminanza d'interess da las vischnancas pitschnas

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ **En il center da la dieta èn stads il provediment da la sanadad e la finanziaziun da quel en noss chantun. Exponents da trais spitals han referi e preschentà lur manaschis. A pled è er vegnì il manader da l'Uffizi da sanadad dal Grischun.** Sco dapi il 1987 ha la dieta da la Cuminanza d'interess da las vischnancas pitschnas gi lieu l'emprima sonda da november. Da la partida èn stads 85 represchentants da 45 vischnancas. Commembras da l'organisaziun independenta èn dentant 65 vischnancas e presidenta da quella cuminanza che reunescha vischnancas pitschnas è *Regula Götte*, la presidenta communal da Ziran-Reischen.

Meglier oz che damaun

En ses pled da bainvegni ha ella ditg che da s'occupar cun la sanadad saja meglier oz che damaun, avant che quella daventia in cas urgent. «Nus pretendain adina dapli, ma ils pazients, quels vegnan schizunt adina pli pretensius», ha menziunà Götte. Ultra da quai ha ella fatg attent che la dieta na saja nagina occurrenza politica.

Memia bleras regulaziuns

Represchentà la regenza ha cusseglier guvernativ *Christian Rathgeb*. El ha cunzunt punctuà che da la vart da l'Uffizi federal da sanadad daventian las regulaziuns e prescripziuns adina pli autas. Da far chapir Berna ch'il provediment da sanadad en il Grischun, cun immensas distanzas, na saja simplamain betg il medem sco da garantir in provediment da sanadad en il chantun Turitg per exempel. Il spital regional da Müstair ins na dastga betg cumparegliar cun il spital regional dad Uster. Quels dus spitals hajan omadus ina funcziun impurtanta, però quai che pertutgia il territori da pazients sajan differenzas fitg grondas. Il chantun promovia vinavant spitals regiunals cun in bun provediment e lura in grond center ferm cun il spital chantunal. Ultra da

Ils quatter referents: Rudolf Leuthold, Arnold Bachmann, Philipp Gunzinger e Reto Keller (da san.).

FOTO G. N. STGIER

quai beneventia il chantun en las regiuns la collavuraziun tranter ils spitals, chasas d'attempads ed autras organisaziuns, sco la spitex ubain la gruppa da salvament, ha menziunà Rathgeb.

100 milliuns dal chantun per ils 10 spitals grischuns

Rudolf Leuthold, il manader da l'Uffizi da sanadad dal Grischun, ha ditg ch'ils fatgs da sanadad, quels sa midian permanentamain. Leuthold ha er ditg ch'il chantun sustegnia ils diesch spitals dal Grischun cun 100 milliuns francs e 10 milliuns francs derivian per quels er anc da las vischnancas. Las chasas d'attempads survegian dal chantun contribuziuns per

ina summa dad otg milliuns francs e da las vischnancas vegnian per quellas 24 milliuns francs. Las organisaziuns da spitex, quellas finanzieschian chantun e vischnancas mintgamai cun otg milliuns francs.

In fitg bun exempel

Philipp Gunzinger, il delegà dal cusseglier da fundaziun «Center da sandà Engiadina Bassa», ha preschentà quel manaschi e cunzunt er mussà ils avantatgs da quel per la regiun, per il turissem e per l'economia. Dapi diesch onns datti en l'Engiadina Bassa l'organisaziun tetgala da la quala fan part otg instituziuns dal provediment da sanadad, tgira e wellness.

Quai èn per dir il spital Scuol, il Bogn Engiadina Scuol, la spitex, ina clinica ed ins chasa da tgira. En il fratemp haja il «Center da sandà Engiadina Bassa» en la regiun 140 partenaris da cooperaziun, ha ditg Gunzinger. Grazia al center ed al marketing communaivel sajan tuttas otg organisaziuns bain anc adina dependentas da la stagiuns, dentant saja er ordvart las stagiuns la pussaivladad da far affars, ha menziunà il deputà da Scuol. Il turissem da sanadad, quel flureschia dad onn tar onn e da cumbinar sanadad cun turissem saja l'avegnir, ha accentuà Gunzinger. Dal reminent fa il «Center da sandà Engiadina Bassa» ina svieuta da stgars 17 milliuns francs.

2152 personas

Sa drizzà als preschents è er *Arnold Bachmann*, il directur dal spital chantunal. El ha cunzunt er ditg ch'il manaschi saja ferm dependent dal pazients dals chantuns vischins ed er dal Principadi da Liechtenstein. En in onn fa quel manaschi ina svieuta da 335 milliuns ed in gudogn, senza avair pajà tschains e taglia, da 17 milliuns francs. En il spital chantunal lavuran 2152 personas ed en in onn ha la chasa rund 17 600 pazients staziunars e 71 000 pazients ambulants. Bachmann ha er ditg ch'il spital chantunal saja ferm dependent dals spitals regiunals. «Da serrar spitals regiunals è cumplet sbaglià», ha el ditg cler.

In augment tar ils custs da 4%

Cuntrari als spitals regiunals e spitals pli pitschens ha il spital chantunal nagina fadia da chattar persunal dal rom ed er medis e spezialists. «Nus essan bunamain in magnet per attrair persunal qualifitgà», ha ditg Bachmann. El ha er menziunà ch'ils custs da la sanadad publica s'augmentian mintg'onn per 4%. I saja er uschia che oz dovria mintga partizium trais medis ubain spezialists, cun nagin pli esser pront da far pli ditg servetsch e gist quai custa pulit. Il directur dal spital chantunal ha er fatg attent che la gliued vegnia adina pli veglia. Fin il 2030 s'augmenta en il Grischun la populaziun +65 per 79% e quella +80 per 102%.

En 30 minutas

Reto Keller, il directur dal spital Tusaun, ha cunzunt ditg ch'in manaschi cun quella grondezza haja savens fadia da chattar persunal qualifitgà. Medis e personas dal rom sa decidian pli tgunsch per in spital en in lieu pli grond. El ha er ditg ch'ina retschertga confermia che la populaziun veglia en in cas urgent cuntanscher in spital en il pli ditg 30 minutas. Keller ha lura er preschentà il project «Traversina» che stat anc en la fasa iniciala. Previs è er a Tusaun d'intensivar la collavuraziun tranter il spital e trais autras organisaziuns da sanadad, quai ch'il chantun promova fitg.